

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету

 доц. Світлана ПОПИЧЕНКО

ПРОГРАМА
КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 012 ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

за спеціальністю   012 Дошкільна освіта
галузі знань   01 Освіта/Педагогіка
Освітні програми: Дошкільна освіта

(денна та заочна форми навчання)

(431, 431з, 432з, 433з групи)

Пояснювальна записка

Програму комплексного кваліфікаційного екзамену укладено відповідно до освітньо-професійних програм: «Дошкільна освіта, підготовки фахівців за освітнім ступенем «Бакалавр» зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта».

Комплексний кваліфікаційний екзамен зі спеціальності 012 Дошкільна освіта призначений для визначення теоретичної та практичної підготовки випускників до виконання професійних завдань.

Програма та порядок проведення кваліфікаційного екзамену визначається «Положенням про організацію освітнього процесу в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини», «Положенням про Європейську кредитно-трансферну систему навчання в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини», «Положенням про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії» та іншими нормативно-правовими документами.

Програма включає перелік питань з дисциплін загального та професійного циклу підготовки, передбачених навчальними планами, освітньо-професійними програмами підготовки фахівців зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта»: «Педагогіка дошкільна», «Дитяча практична психологія», «Теорія і методика співпраці з родинами», «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям».

Основною метою комплексного кваліфікаційного екзамену зі спеціальності 012 Дошкільна освіта є перевірка залишкових знань та вмінь здобувачів вищої освіти.

Випускник повинен володіти такими компетентностями:

- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

- Здатність до міжособистісної взаємодії.

- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

- Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

- Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

- Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних

дій у дітей раннього і дошкільного віку.

- Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).

- Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

- Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

- Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

- Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі й довкіллі.

- Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.

- Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

- Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

- Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.

- Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

- Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

- Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Випускник повинен **знати**:

- Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

- Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

- Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.
  - Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку та школи.
  - Розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти.
- **Випускник повинен вміти:**
  - Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.
  - Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї освіти.
  - Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.
  - Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.
  - Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.
  - Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.
  - Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.
  - Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.
  - Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.
  - Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
знань і вмінь студентів

Сума балів за тестові завдання	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для комплексного кваліфікаційного екзамену	Характеристика відповідей студента
90-100	A	відмінно	Обсяг правильно розв'язаних завдань становить 90-100 %. Студент володіє уміннями і навичками розв'язування складних, нестандартних тестових завдань як обов'язкового так і підвищеного рівнів, демонструє розуміння змісту навчального матеріалу, Розв'язувані завдання правильні, обґрунтовані і раціональні.
82-89	B	дуже добре	Обсяг правильно розв'язаних завдань становить понад 82-89 %. У розв'язаних тестових завданнях зустрічаються окремі неточності і незначні помилки, які суттєво не впливають на правильність відповіді.
75-81	C	добре	Обсяг розв'язаних тестових завдань становить 75-81 %. Студент добре володіє уміннями і навичками розв'язування нескладних тестових завдань, демонструє розуміння змісту навчального матеріалу, знає властивості понять і вміє обґрунтовувати їх істинність, вміє логічно мислити, робити правильні умовиводи і судження.
69-74	D	достатньо	Обсяг розв'язаних тестових завдань становить 69-74 %. Студент задовільно володіє уміннями і

			навичками розв'язування нескладних тестових завдань. У відповідях на запитання тесту допускаються несуттєві недоліки та помилки.
60-68	E	задовільно	Обсяг розв'язаних тестових завдань становить 60-68 %. Відповіді на питання тесту носять фрагментарний характер, свідчать, що студент відтворює знання поверхово, на рівні запам'ятовування, не вміє застосовувати їх в змінених умовах, міркує шаблонно.
35-59	FX	незадовільно	Обсяг розв'язаних тестових завдань становить 35-59 %. У студента відсутні просторова уява, знання, вміння і навички для розв'язування поставлених завдань.
1-34	F	незадовільно	Обсяг розв'язаних тестових завдань становить менше 34 %. Студент не усвідомлює змісту запитань тесту, його відповідь не має безпосереднього відношення до поставленого питання або відсутня зовсім, не вміє міркувати.

СТРУКТУРА ОЦІНКИ

Тестові запитання від 1 до 100 мають чотири варіанти відповіді, серед яких лише одна правильна. Необхідно вибрати правильний варіант відповіді (а, б, в, г) та позначити її в бланку відповіді біля номера завдання.

Загальна оцінка за тестові запитання оцінюється за шкалою від 0 до 100 балів, де кожна правильна відповідь становить 1 бал. Загальний бал оцінювання рівня знань студента вираховується згідно кількості правильних відповідей.

ЗМІСТ КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 012 ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

ПЕДАГОГІКА ДОШКІЛЬНА

Тема 1. Предмет і методи дошкільної педагогіки

Предмет педагогіки як науки. Становлення педагогіки, виділення дошкільної педагогіки в окрему науку. Джерела та методологія дошкільної педагогіки. Основні педагогічні поняття. Система педагогічних наук, зв'язок дошкільної педагогіки з іншими науками. Педагогічне дослідження і методи.

Тема 2. Виховання і розвиток особистості дошкільника

Соціальне і біологічне у розвитку людини. Єдність і взаємодія виховання і розвитку в становленні особистості дитини. Виховання та вікові особливості дітей. Вікова періодизація дитинства. Вікові й індивідуальні особливості дітей. Обдаровані діти.

Тема 3. Програма виховання в дошкільному закладі

Історія створення програми виховання в дошкільному закладі. Принципи побудови програми. Характеристика сучасних програм дошкільної освіти в Україні.

Тема 4. Мета і завдання виховання дітей дошкільного віку

Ідеал і мета виховання. Завдання виховання дітей дошкільного віку. Гуманізація і демократизація дошкільної освіти. Педагогіка співробітництва у дошкільному закладі. Сучасні концепції дошкільної освіти. Основні документи дошкільної освіти. Закон України “Про дошкільну освіту”. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні.

Тема 5. Фізичне виховання дітей дошкільного віку

Поняття про фізичний розвиток і фізичне виховання. Розвиток теорії фізичного виховання дітей-дошкільників. Завдання фізичного виховання дітей. Засоби фізичного виховання дітей дошкільного віку. Режим як активний засіб розвитку дитини, його фізіологічні основи, педагогічні вимоги до побудови режиму. Особливості методики проведення режимних процесів. Індивідуалізація дитини. Реалізація освітніх завдань під час здійснення режимних процесів. Умови, принципи та методи і прийоми виховання культурно-гігієнічних навичок.

Тема 6. Розумове виховання дітей дошкільного віку

Поняття про розумовий розвиток і розумове виховання дітей дошкільного віку. Розвиток теорії розумового виховання дітей. Завдання розумового виховання дошкільників. Роль діяльності в розумовому розвитку. Зміст і засоби розумового виховання дітей-дошкільників.

Тема 7. Сенсорне виховання дітей дошкільного віку

Поняття про сенсорне виховання дітей дошкільного віку, його умови. Сенсорне виховання в системах Ф.Фребеля, М.Монтесорі, О.Декролі. Завдання, зміст, методи сенсорного виховання. Етапи сенсорного виховання дітей-дошкільників у сучасній дошкільній педагогіці.

Тема 8. Загальні основи дошкільної дидактики

Загальні основи дошкільної дидактики. Розробка проблеми теорії дошкільного навчання. Особливості навчання дітей дошкільного віку. Зміст, принципи і типи організації навчання. Методи і форми організації навчання дітей-дошкільників. Заняття як провідна форма навчання. Особливості змісту і методики проведення занять у різних вікових групах. Підготовка до проведення занять, переорієнтування вихователя на продуктивні, проблемно-пошукові методи навчання. Використання інноваційних технологій навчання дітей-дошкільників.

Тема 9. Моральне виховання дітей дошкільного віку

Поняття про моральний розвиток і моральне виховання. Розвиток теорії морального виховання дітей. Завдання морального виховання. Методи морального виховання. Виховання вольової поведінки дітей-дошкільників. Виховання основ гуманізму. Виховання патріотичних та громадських почуттів у дітей.

Тема 10. Трудове виховання дітей дошкільного віку

Значення та необхідність трудового виховання дітей дошкільного віку. Розвиток теорії трудового виховання. Завдання трудового виховання. Особливості трудової діяльності дошкільників. Ознайомлення дітей з працею дорослих. Види праці дітей. Форми організації трудової діяльності дітей-дошкільників.

Тема 11. Естетичне виховання дітей дошкільного віку

Поняття про естетичний розвиток і естетичне виховання. Розвиток теорії естетичного виховання. Завдання естетичного виховання дітей дошкільного віку. Засоби та методи естетичного виховання дітей-дошкільників.

Тема 12. Теорія гри

Теорія гри. Походження гри в історії суспільства, її зв'язок з працею і мистецтвом. Наукові теорії та сучасні дослідження гри. Особливості гри як засобу всебічного розвитку дитини. Класифікація дитячих ігор.

Тема 13. Іграшка

Іграшка. Виховна і освітня цінність іграшки. Історія іграшки. Українська народна іграшка, її регіональні особливості. Види дитячих іграшок. Вимоги до іграшок.

Тема 14. Творчі ігри

Характерні риси творчої гри, її виховне значення. Педагогічні дослідження вчених про виховання дітей в творчих іграх. Передумови розвитку сюжетно-рольової гри в ранньому віці. Етапи становлення та рівні розвитку творчої гри у дошкільному віці. Сюжетно-рольові ігри, їх соціальна обумовленість, методика формування ігрового співавторства дітей в різних вікових групах.

Тема 15. Театралізовані ігри

Значення та особливості театралізовано-ігрової діяльності дітей-дошкільників. Характеристика видів театралізованих ігор-драматизацій, їх завдання, прийоми керівництва в різних вікових групах.

Тема 16. Будівельно-конструктивні ігри

Будівельно-конструктивні ігри, їх своєрідність, зміст, програмові завдання. Види та особливості будівельного матеріалу в різних вікових групах. Розвиток навичок у самостійній будівельно-ігровій діяльності дошкільнят. Роль вихователя у розвитку будівельно-конструктивних ігор в різних вікових групах.

Тема 17. Дидактичні ігри

Дидактичні ігри їх особливості, структура. Місце дидактичної гри у педагогічному процесі. Види дидактичних ігор. Педагогічне керівництво дидактичними іграми.

Тема 18. Освітній процес у закладі дошкільної освіти

Освітній процес у закладі дошкільної освіти його закономірності. Структура освітнього процесу. Новітнє розвивальне середовище як складова освітнього процесу у групі дошкільного закладу. Форми планування освітнього процесу. Планування у різновікових групах закладу дошкільної освіти.

Тема 19. Взаємодія сім'ї і закладу дошкільної освіти у вихованні дітей

Сучасна сім'я та її роль у вихованні дітей-дошкільників. Психолого-педагогічні засади родинного виховання. Особливості сімейного виховання дошкільників, відповідальність сім'ї за виховання дітей. Роль прикладу батьків і їх авторитету у вихованні. Концепція дошкільної освіти про єдність суспільного і сімейного виховання.

Тема 20. Педагогічна просвіта батьків

Необхідність підвищення педагогічної культури батьків засобами педагогічної пропаганди. Вимоги до її змісту, врахування особливостей аудиторії. Різноманітність форм і методів педагогічної пропаганди. Характеристика форм і методів роботи закладу дошкільної освіти з сім'єю. Шляхи оптимізації співробітництва з батьками.

Тема 21. Підготовка дитини до навчання в школі

Підготовка дитини до навчання в школі. Наступність, спадкоємність, перспективність у системі безперервної освіти. Дослідження проблеми готовності до школи у вітчизняній педагогіці та психології. Характеристика змісту та основних компонентів готовності до шкільного навчання. Шляхи формування компонентів психологічної готовності у закладі дошкільної освіти.

Тема 22. Наступність у роботі дошкільного навчального закладу і початкової школи

Прогресивні ідеї Я.А. Коменського, К.Д. Ушинського про підготовку дітей до школи. Дослідження цих проблем видатними ученими (О.В. Запорожець, Г.О. Люблінська, А.М. Богуш). Досвід Ш.О. Амонашвілі, В.О. Сухомлинського щодо підготовки дітей до школи. Соціально-психологічна адаптація дитини до школи. Особливості учіння шестирічних школярів. Форми зв'язку закладу дошкільної освіти і школи.

ДИТЯЧА ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Тема 1. Дитяча практична психологія як прикладна дисципліна психологічної науки. Поняття психічного розвитку особистості та його періодизація

Актуальність психологічної допомоги дітям. Завдання розвивально-корекційної роботи з дітьми. Основні закономірності психічного розвитку особистості.

Тема 2. Характеристика основних етапів психічного розвитку особистості у дошкільному дитинстві

Специфіка психічного розвитку в дитинстві. Психічний розвиток дитини новонародженої дитини. Психічний розвиток дитини немовлячого віку. Психічний розвиток дитини раннього віку. Психічний розвиток дитини від 3 до 6–7 років.

Тема 3. Психологічне забезпечення розвитку гри дошкільника

Поняття гри, її специфічні особливості та функції, значення для психічного розвитку. Види ігор дошкільників. Розвиток гри у дитини до трьох років. Рівні розвитку сюжетно-рольової гри у дошкільника. Організація дитячої гри. Класифікація іграшок. Підготовка вихователя до організації дитячих ігор.

Тема 4. Психологічний супровід розвитку дитячої творчості

Поняття дитячої творчості. Сутність психологічного супроводу розвитку дитячої творчості. Розвиток дитячої творчості у грі. Розвиток дитячої творчості у процесі продуктивної діяльності. Дитяче експериментування й фантазування.

Тема 5. Інформаційна база розвивально-корекційної роботи з дитиною. Розвиток і корекція спілкування дошкільника

Збір інформації про дитину. Діагностична бесіда з дитиною. Психологічні методики збору інформації про дитину. Складання психологічного анамнезу дитини. Роль спілкування у розвивально-корекційній роботі з дошкільниками. Психолого-педагогічні умови оптимального спілкування дорослого з дитиною. Психологічні засоби подолання труднощів у спілкуванні дошкільників.

Тема 6. Психолого-педагогічні умови розумового розвитку дошкільника

Психолого-педагогічні умови розвитку уваги дошкільника. Активізація сенсорно-перцептивного розвитку дитини. Психолого-педагогічні умови розвитку пам'яті дитини. Умови психологічного сприяння розвиткові мислення дитини. Психолого-педагогічні умови розвитку уяви дошкільника.

Тема 7. Подолання труднощів особистісного розвитку дошкільника

Розлади емоційної сфери дошкільників та їх подолання. Психолого-педагогічні умови розвитку волі. Психолого-педагогічні умови розвитку самосвідомості. Недоліки етичного виховання дошкільників та їх подолання. Індивідуальний підхід у розвивально-корекційній роботі з дітьми різних типів темпераменту.

Тема 8. Розвивально-корекційна робота з підготовки дитини до школи
Психологічні умови навчання дітей п'ятирічного віку. Поняття про психологічну готовність та підготовку до навчання дитини у школі. Робота з розвитку і корекції у дошкільника мотивації шкільного навчання. Підготовка пізнавальної сфери дошкільника до систематичного навчання. Підготовка емоційно-вольової сфери дитини до шкільних вимог. Система психологічної підготовки дитини до шкільного навчання.

ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З СУСПІЛЬНИМ ДОВКІЛЛЯМ

Тема 1. Психолого-педагогічні засади методики ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям

Предмет і завдання методики ознайомлення дітей з довкіллям Наукові засади методики ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. Принципи та наукові підходи, які покладено в основу методики ознайомлення дітей з суспільним довкіллям. Діяльнісний підхід до організації життєдіяльності дітей у довкіллі. Актуальні проблеми методики ознайомлення дошкільників з суспільним довкіллям. Розвивальний потенціал навколишнього середовища.

Тема 2. Зміст та засоби ознайомлення дітей дошкільного віку з довкіллям

Програмне забезпечення ознайомлення дітей з предметним довкіллям у закладі дошкільної освіти. Становлення особистості дошкільника у предметно-розвивальному середовищі дошкільного закладу. Засоби ознайомлення дітей з довкіллям. Методика застосування карт розумових дій на різних видах занять. Форми ознайомлення дітей із довкіллям. Гра-стратегія – інтерактивна форма навчання дошкільників.

Тема 3. Форми ознайомлення дітей із суспільним довкіллям

Форми ознайомлення дітей із довкіллям. Методика застосування карт розумових дій на різних видах занять. Сучасні підходи до таксономії навчально-розвивальних занять з дітьми. Гра-стратегія – інтерактивна форма навчання дошкільників.

Тема 4. Сучасні державні документи щодо охорони життя і здоров'я дітей

Впливу соціальної дійсності, на становлення особистості в дошкільному дитинстві. Конституція України про права і обов'язки громадян щодо

забезпечення повноцінного розвитку дітей, підготовки їх до самостійного життя. Закон України «Про охорону дитинства». Закон України «Про дошкільну освіту».

Тема 5. Методи і прийоми ознайомлення дітей із предметним довкіллям

Характеристика методів і прийомів ознайомлення дітей із предметним довкіллям. Організація спостережень дітей у предметному довкіллі. Екскурсії - огляди, розглядання предметів і бесіда про них, екскурсії за межі закладу дошкільної освіти. Бесіди за змістом картин.

Тема 6. Діти в соціальному довкіллі

Дитинство як педагогічна категорія. Готовність вихователів до реалізації принципів гуманістичної педагогіки. Багатовекторність соціуму у свідомості дітей. Принципи взаємовідносин дітей і дорослих у сучасному освітньому просторі. Стосунки з однолітками як чинник формування уявлень про соціальний і предметний світ. Дитяча субкультура як один зі структурних компонентів ровесницьких стосунків на етапі дошкільного дитинства. Структурні складові дитячої субкультури. Функції дитячої субкультури.

Тема 7. Виховання у дошкільників відповідального ставлення до довкілля

Ознайомлення дітей з правилами пожежної безпеки. Ознайомлення дітей з правилами дорожнього руху.

Тема 8. Ознайомлення дітей з явищами суспільного життя.

Соціалізація як педагогічний процес. Середовище як соціалізуючий фактор. Мікро- мезо-, і макро-фактори соціалізації. Педагогічний сенс компонентів соціалізації (мета, зміст, засоби, функції).

Тема 9. Ознайомлення дітей з рідним краєм і Батьківщиною

Ознайомлення дітей з рідним краєм і Батьківщиною. Ознайомлення дітей з національними символами України.

Тема 10. Економічне виховання дітей дошкільного віку

Формування в дітей основ економічної культури. Сутність поняття «економічна соціалізація», «економічне виховання».

Тема 11. Співпраця з батьками по ознайомленню дошкільників з суспільним довкіллям

Особливості уявлень дітей про сім'ю. Роль сім'ї та ЗДО у становленні дитячої особистості. Врахування гендерних особливостей, та формування статево

рольової поведінки. Психолого-педагогічні умови ефективності співробітництва дошкільного навчального закладу з батьками по ознайомленню дошкільників з суспільним довкіллям. Напрямки роботи з батьками по ознайомленню дошкільників з суспільним довкіллям. Форми роботи з батьками по ознайомленню дітей з навколишньою дійсністю.

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА СПІВПРАЦІ З РОДИНАМИ

Тема 1. Підходи до розуміння сім'ї та факторів сімейного виховання

Педагогічний процес у дошкільному закладі. Закономірності педагогічного процесу. Структура педагогічного процесу. Розвивальне середовище як складова педагогічного процесу. Планування педагогічного процесу. Планування у різновікових групах.

Тема 2. Сучасні підходи до вивчення сім'ї

Визначення основних понять. Роль родини у процесі соціалізації особистості. Сімейне виховання та його особливості. Педагогічні проблеми сучасної сім'ї.

Тема 3. Форми взаємодії педагогів ЗДО і батьків

Співробітництво дитячого дошкільного закладу із сім'єю. Методи вивчення сім'ї та участь батьків у педагогічному процесі. Форми взаємодії дошкільного навчального закладу з сім'єю. Умови успішного родинного виховання в сучасних умовах.

Тема 4. Особливості педагогічної взаємодії дошкільного закладу з різними типами сімей

Стили сімейного виховання. Принципи та загальна стратегія сучасного сімейного виховання. Методи сімейного виховання і специфіка їх застосування.

Тема 5. Особливості педагогічного спілкування педагога ЗДО із батьками вихованців

Відповідальність батьків за виховання дитини. Основні етапи розвитку і життєдіяльності сім'ї. Функції членів родини щодо виховання дитини

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Алеко О. А. Проблема формування соціального досвіду дошкільників під впливом медіапростору. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2013. № 13(2). С. 88–93
2. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/nakaz-33-bazovyy-komponent-doshk-osv.pdf>
3. Беленька Г. В. Ознайомлення дошкільників зі складними явищами навколишнього світу: крок за кроком. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2013. №2 (51). С. 42–49.
4. Білан О. І. Ознайомлення з довкіллям. Молодший дошкільний вік. Дитина у сучасному соціопросторі : навчальний посібник / Т.О. Піроженко, С.О. Ладивір, К.В. Карасьова [та ін.]; за ред. Т.О. Піроженко. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 272 с.
5. Дичківська І, Козлюк О., Кузьмук Л., Марчук Г. Соціальний розвиток дитини. Діти четвертого року життя. Київ: Генеза, 2017. 88 с.
6. Дуткевич Т. В. Дитяча розвивально-корекційна психологія. Київ: ЦУП, 2019. 304 с.
7. Карпенко О. Безпека життєдіяльності дітей старшого дошкільного віку : навчально-методичний посібник / Ореста Карпенко, Любов Загоруйко. Дрогобич : Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2016. 180 с.
8. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку / Національна академія педагогічних наук України. Київ: ФОП Ференець В.Б., 2020. 44 с.
9. Кушнір В.М. Організація взаємодії закладу дошкільної освіти з родиною: навчальний посібник для підготовки студентів зі спеціальності 012 Дошкільна освіта. Умань: ВПЦ «Візаві». 2018. 221 с.
10. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкілля: Ч. 1. Київ: Вища школа, 2006. 302 с.

11. Максимова О. О. Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям : навчальний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 175 с.

12. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Психодіагностичний інструментарій в умовах дошкільного закладу: Навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2013. 296 с

13. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : підручник / Тамара Поніманська. – 3-тє вид., випр. Київ: Академвидав, 2015. 448 с.

14. Федорова М. А. Особливості емоційного розвитку сучасних дітей в аспекті становлення міжособистісних взаємин. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: серія «Педагогіка. Соціальна робота.* 2020. Вип. 1 (46). С. 133–137.

Програму випускного екзамену схвалено на засіданні кафедри психології та педагогіки розвитку дитини протокол № 2 від 28.09.2023 р.

В. о. завідувача кафедри

Леся КАРНАУХ

Програму випускного екзамену погоджено навчально-методичною радою факультету дошкільної та спеціальної освіти протокол № 2 від 18.10.2023 р.

Голова ради

Ольга БУТЕНКО